

SƠ NÉT CHÂN DUNG ĐỨC MARIA TRONG TÂN ƯỚC

Bênađô M. Nguyễn Thái Hoàng, CRM

Dẫn Nhập

Theo truyền thống Giáo hội, tháng Mười là dịp thuận tiện để các tín hữu hướng nhìn lên Đức Maria, qua lời kinh Mân Côi quen thuộc. Cũng trong truyền thống ấy, việc hướng nhìn không chỉ dừng lại nơi Mẹ, nhưng còn là cùng với Mẹ và trong kinh nghiệm của Mẹ, chiêm ngưỡng màu nhiệm cứu độ, từ biến cố Truyền Tin đến vinh quang Thiên quốc. Toàn bộ hai mươi mầu nhiệm của kinh Mân Côi gợi lại cuộc đời Đức Kitô, đồng thời cho thấy vai trò của Mẹ, như là Thân mẫu và Cộng tác viên của Đấng Cứu thế. Trong bài viết này, chúng ta sẽ cố gắng trình bày một vài suy tư Thánh mẫu học theo Kinh thánh, bằng cách phác họa sơ nét chân dung Đức Maria nơi bốn giai đoạn chính yếu trong cuộc đời và sứ vụ của Đức Giêsu: trong thời thơ ấu, trong hình trình rao giảng Nước Trời, trong biến cố Vượt qua, và sau ngày Thăng Thiên. Một cách đặc biệt, bốn giai đoạn trên tương ứng với các mầu nhiệm Vui-Sáng-Thương-Mừng. Như thế, bài viết này hy vọng có thể đóng góp phần nào trong việc đọc và suy niệm Kinh Mân Côi. Nhờ lời kinh đơn sơ ấy, chúng ta thêm lòng yêu mến, cậy trông nơi Đức Mẹ, nhất là biết học đời theo Mẹ- Mẫu Gương cho Giáo hội- sống với Chúa và với tha nhân.

1. Đức Maria trong Tin mừng Thời Thơ Ấu

“Tin mừng Thời Thơ ấu” là tựa đề được đặt cho hai chương đầu của Tin mừng Matthêu và Luca. Trọng tâm của hai chương này nói về cuộc Nhập thể và Giáng sinh nhiệm lạ của Đức Giêsu, từ đó cho thấy gốc tích thần linh của Người. Liên quan đến căn tính thần linh của Đức Kitô trong mầu nhiệm Nhập thể, chúng ta còn tìm được hai bản văn khác, một trong Tựa ngôn của Tin mừng Gioan (1, 1-18) và một trong thư Galát (4, 4). Riêng bản văn của thánh Phaolô cách nào đó cũng nhắc đến sự kiện Đức Giêsu được thực sự sinh ra bởi một người mẹ, và như vậy làm nền tảng cho chức Thiên Chúa Thánh Mẫu của Đức Maria. Tuy nhiên, ở đây chúng ta chỉ tập trung nơi bản văn

của Matthêu và Luca, quá đó làm sáng tỏ chân dung của Mẹ trong màu nhiệm Nhập thể, một màu nhiệm mà Mẹ cũng là chứng nhân¹.

a. Tin mừng Matthêu

Trình thuật Thơ ấu trong Tin mừng Matthêu xem ra ít đề cập đến Đức Maria. Tuy nhiên, những gì quan trọng trong liên hệ giữa Đức Maria và Chúa Giêsu đã được tác giả nói đến: Đức Maria là “mẹ của Đức Giêsu cũng gọi là Đấng Kitô” (1, 16), và Mẹ thụ thai Đức Giêsu bởi quyền năng Chúa Thánh Thần (1,18). Bằng việc trung dẫn Cựu ước để rồi chứng tỏ Đức Giêsu là Đấng Mêsia, Đấng kiện toàn tất cả những gì được báo trước, thánh Matthêu cũng gián tiếp gán cho Đức Maria những tước hiệu như Thân mẫu Đấng Emmanuel, Thân Mẫu Đấng Mêsia. Ở đây thánh ký có vẻ không nhấn mạnh vai trò làm mẹ cho bằng giải thích việc Đức Maria thụ thai Đức Giêsu một cách trinh khiết². Đức Maria chỉ là một trinh nữ bình thường, đã đính hôn và trở thành vợ của một người tên là Giuse. Tuy nhiên, nơi con người bình thường ấy, Thiên Chúa đã khởi sự thực hiện lời hứa cứu độ. Lời hứa này không chỉ dành cho Israel, nhưng còn hướng đến muôn dân nước. Và như vậy, Đức Maria không chỉ là người mẹ đồng trinh của Đức Kitô, nhưng còn như “Người trung bày” Đấng Mêsia cho dân ngoại, như truyền thống Giáo hội vẫn chân nhận khi đọc lại sự kiện các đạo sĩ đến bái thờ Hài Nhi Giêsu (x. 2, 1-12).³

b. Tin mừng Luca

Trình thuật Thời Thơ ấu trong Tin mừng Luca vừa tương đồng vừa khác biệt so với Tin mừng Matthêu. Điểm tương đồng quan trọng là cả hai đều khẳng định việc Đức Giêsu được thụ thai một cách nhiệm lạ. Điểm khác biệt căn bản là chân dung Đức Maria trong Luca được nhấn mạnh hơn, cả về số lượng câu chữ lẫn nội dung.

Trong Tin mừng Luca, Đức Maria được sứ thần kính chào như Đấng Đầy ân phúc (1, 28); lời đáp của Mẹ với sứ giả của Chúa cho thấy Mẹ như một tôi tá vâng phục của Đức Chúa (1, 38); rồi bà chị họ Êlisabet gọi Mẹ là “Thân mẫu của Chúa tôi” (1, 40) và tuyên bố Mẹ là người có phúc (1, 42, 45); trong bài ca Ngợi khen, Đức Maria thú nhận sự thấp bé của mình, đồng thời tuyên nhận tất cả những gì vĩ đại mà Chúa đã thực hiện cho Mẹ. Qua tất cả những chi tiết này, thánh Luca đã gọi lên hai yếu tố nổi bật nơi Đức Maria: một bên là chân dung cô Maria Nazareth, người nghèo của Đức Chúa; và bên kia là khuôn mặt của người được chúc phúc, Thân mẫu của Chúa. Hai diện mạo này xem chừng như cách biệt nhau, song được dung hòa bởi hai ý muốn: một bên là ý định của Thiên Chúa, Đấng đoái thương đến Mẹ cũng như tất cả những ai yếu đuối bé mọn; bên kia là sự khiêm nhường, niềm tin tưởng, thái độ ưng thuận tuyệt đối của thụ tạo trước ý định của Đấng Tạo Hóa. Hai khía cạnh này trở thành nền tảng cho các đề tài Thánh Mẫu học. Thần học truyền thống sẽ

¹ Xc. Joseph Ratzinger, *Thời Thơ ấu của Đức Giê-su Na-da-ret*(Rôma: Hồng Đức, 2012), 23.

² Xc. Raymond E. Brown, *Mary in the New Testament* (New York: Paulist Press, 1978), 285.

³ Xc. Phan Tấn Thành, *Magnificat* (Tp. HCM: Học viện Đaminh, 2010),45.

khai triển khía cạnh cao trọng của Mẹ để làm sáng tỏ những đặc ân Mẹ Thiên Chúa, Đồng Trinh trọn đời và Vô nhiễm Nguyên tội; khuynh hướng thần học hiện đại lại đề cao khía cạnh “đời thường” của Trinh Nữ Nazareth, qua đó cho thấy vai trò mẫu gương của Mẹ trong đời sống đức tin Giáo hội⁴.

Một khác biệt nữa trong cách hành văn của Luca so với Matthêu, đó là trong hai chương đầu tiên, Luca đã liên kết biến cố Nhập thể với mẫu nhiệm Vượt qua.⁵ Điều này đóng vai trò như một khung thần học liên quan đến sự vụ Đức Kitô, song cũng mở ra cho chúng ta những hiểu biết về Thân Mẫu Đáng Cứu Thế. Qua việc liên kết Nhập thể với cuộc Vượt qua, và hai lần miêu tả Đức Maria ghi nhớ các sự kiện về Đức Kitô, khi Mẹ tiến dâng Con trong Đền thánh (2, 19) và tìm thấy Con sau ba ngày thất lạc (2, 51), thánh Luca như muốn cho thấy nơi Đức Trinh Nữ Nazareth mẫu gương của người môn đệ luôn biết lắng nghe, ghi nhớ và tin nhận lời Thiên Chúa. Đây là điều sẽ được làm rõ nơi phần kế tiếp, khi trình bày dung mạo Đức Maria trong hành trình rao giảng của Đức Kitô.

2. Đức Maria trong hành trình rao giảng Nước Trời của Đức Giêsu

Nếu như trong Tin mừng Thơ Ấu, các thánh ký đều đồng ý Đức Maria là người mẹ đồng trinh của Đức Giêsu; thì nơi bản văn đề cập đến Mẹ trong ba năm rao giảng của Đức Kitô, cả bốn Tin mừng đều diễn tả Mẹ như mẫu gương của người môn đệ. Tất nhiên, có sự khác biệt giữa tác giả Nhất lãm và Tin mừng Thứ Tư.

a. Trong Tin mừng Nhất lãm

Trước hết, Tin mừng Maccô và Matthêu đều ghi lại sự kiện Mẹ và thân nhân Đức Giêsu đi tìm gặp Người. Tại đây, Đức Giêsu đã đưa ra một định nghĩa về gia đình đích thực của Người: “Phàm ai thi hành ý muốn của Cha tôi, Đáng ngự trên trời, người ấy là anh chị em tôi, là mẹ tôi” (Mt 12, 50; Mc 3, 34). Còn Tin mừng Luca thuật lại sự kiện một người phụ nữ, khi nghe biết và chứng kiến những việc làm của Đức Giêsu, đã thốt lên lời ca ngợi Đáng đã sinh thành nên Người. Tuy nhiên, cũng như trong hai Tin mừng trước, Đức Giêsu chỉ ra ai mới thực sự là người có phúc: đó là người biết lắng nghe và thực hành Lời Chúa (x. Lc 11, 27).

Khi nghe những lời trên đây, người ta có cảm tưởng như Đức Giêsu không hề động gì đến Thân Mẫu Người. Sự thể hoàn toàn ngược lại, vì nơi những lời này, Đức Giêsu đang đề cao Thân Mẫu hơn bất cứ nơi nào khác. Thật vậy, sau Đáng Cứu Thế, có ai sẵn lòng vâng theo thánh ý Chúa Cha bằng Đức Maria? Có ai đã mau mắn lắng nghe, và thi hành Lời Chúa như Đức Maria, Đáng được chúc phúc vì đã tin (x. Lc 1, 45)? Hơn ai hết, chính Đức Maria là người đón nhận, đã ghi nhớ, đã vững tin Lời Chúa, và “nhờ tin vào lời của Chúa, Đức Maria đã hợp tác vào việc hoàn tất thiên

⁴ Xc. Salvatore M. Perrella, “Thánh Mẫu học trong Giáo hội từ Vaticanô II đến nay”, Phan Tấn Thành lược dịch, *Thời sự Thần học*, số 65 (Tp. HCM: TTHV Đaminh, tháng 8 năm 2014).

⁵ Xc. Phan Tấn Thành, sđd., 48.

chức làm mẹ được thiên sứ loan báo.”⁶Như vậy, bên cạnh việc nhắc đến vai trò làm mẹ, các tác giả Nhất lãm còn giới thiệu Đức Marianhư là người môn đệ của Đức Kitô. Bởi lẽ người môn đệ tiên vàn là người biết lắng nghe, tin nhận và thi hành thánh ý Thiên Chúa (x. Mt 7, 21- 27; Lc 6, 47- 49).

b. Trong Tin mừng Gioan

Tin mừng Thứ Tư được soạn thảo sau này cũng cho chúng ta những chi tiết về Đức Maria trong chân dung người môn đệ của Ngôi Lời Nhập Thể, nơi dấu lạ Đức Giêsu thực hiện tại tiệc cưới Cana (2, 1- 12). Câu chuyện này thực ra chỉ là phần đầu của một phân đoạn thống nhất, từ chương 2 đến hết chương 4, trình bày những thái độ khác nhau giữa những thành phần trong và ngoài Israel đối với mạc khải của Đức Kitô.⁷ Trong bối cảnh đó, Thân Mẫu Đức Giêsu được giới thiệu như là kiểu mẫu cho sự đáp trả Lời mạc khải. Tại đây, Mẹ đã tin vào Con của mình một cách vô điều kiện, và chính niềm tin này đã khởi sự cho dấu lạ hóa nước thành rượu. Quan trọng hơn, qua dấu lạ đầu tiên trong hành trình rao giảng Tin Mừng, Đức Giêsu đã bày tỏ vinh quang Thiên Chúa, đồng thời khơi lên niềm tin cho cộng đoàn các môn đệ (x. Ga 2, 11).

Như thế, câu chuyện tiệc cưới Cana và niềm tin của Đức Maria trở thành điển hình cho các dấu lạ tiếp theo trong Tin mừng Gioan. Các dấu lạ luôn được bắt đầu bằng lòng tin của một cá nhân, và kết thúc là sự lan tỏa của niềm tin đến người khác.⁸Một cách đặc biệt, “tin” trong Tin mừng Thứ Tư cũng là “yêu”, và “yêu” cũng có nghĩa là “giữ Lời”, kết quả của “giữ Lời” là sự “ở lại”. Đây là những hành vi cơ bản của người môn đệ được Đức Giêsu mời gọi thực hiện (x. Ga 14, 23- 24). Và cộng đoàn môn đệ nhận ra mẫu gương đáp trả lời mời gọi đó nơi Đức Maria.

Ngoài việc giới thiệu Đức Maria như người môn đệ, câu chuyện tiệc cưới Cana còn một chứa đựng một ý tưởng khác. Ý tưởng đó hàm ẩn trong cách xưng hô của Đức Giêsu đối với Thân Mẫu Người. Theo Đức Gioan Phaolô II, khi gọi Mẹ là “Đàn bà”, Đức Giêsu muốn nêu bật sự hợp tác của Đức Maria vào chương trình cứu chuộc.⁹ Sự hợp tác này sẽ lên đến đỉnh điểm trong cuộc Vượt qua của Đức Kitô, khi “giờ” được tỏ hiện và mọi sự được hoàn tất.

3. Đức Maria trong biến cố Vượt qua của Đức Kitô

Nếu như cả bốn sách Tin mừng đều nhắc đến Đức Maria trong hành trình thực thi sứ vụ của Đức Kitô, thì việc Mẹ xuất hiện trong biến cố núi Sọ chỉ được tìm thấy trong Tin mừng Gioan. Thật vậy, các Tin mừng Nhất lãm có nhắc đến một số người phụ nữ trong cuộc khổ nạn của Đức Kitô, nhưng lại không đề cập đến Đức Maria. Như vậy, phải chăng chỉ với Tin mừng Gioan chúng ta mới nhận ra vai trò của Đức Maria trong chương trình cứu độ? Chắc chắn là không, bởi lẽ vai trò ấy đã

⁶ Gioan Phaolô II, *Huấn giáo về Đức Maria*, Phan Tấn Thành dịch và giới thiệu (Rôma: Lưu hành nội bộ, 1999), 104.

⁷ Xc. F. Moloney, *The Gospel of John*, Sacra Pagina, vol. 4 (Collegeville, Minnesota: The Liturgical Press, 1998), 63- 64.

⁸ Xc. Sđd., 70.

⁹ Xc. Gioan Phaolô II, sđd., 171.

được thánh Luca trình bày trong Tin mừng Thơ ấu. Như đã nói, Tin mừng Thơ ấu theo thánh Luca không chỉ là những trình thuật về giai đoạn đầu trong cuộc đời Đức Giêsu, nhưng còn đóng vai trò như một khung nền thần học, liên kết với biến cố khổ nạn và phục sinh của Người. Liên quan tới Đức Maria, “khi hoàn toàn chấp nhận lời của sứ thần Gabriel báo tin rằng mình sẽ trở thành Mẹ của Đấng Mésia, Đức Maria đã khởi sự tham gia vào bi kịch cứu chuộc. Mẹ bị lôi cuốn vào hy lễ của con mình, theo như ông Simêon đã tiên báo vào lúc tiến dâng Con vào Đền thờ”.¹⁰ Hiểu như thế, trình thuật của Gioan là sự thành tựu những gì được tiên báo. Hơn nữa, trình thuật này còn phản ánh khóm nhìn rất riêng của tác giả về Đức Maria¹¹. Trong khóm nhìn đó, Đức Maria được nhận biết không chỉ như cộng tác viên của Đức Kitô, nhưng còn là người mẹ của cộng đoàn môn đệ.

Trước hết, Đức Maria là cộng tác viên của Đức Kitô. Điều này được diễn tả qua việc Mẹ đứng gần thập giá Đức Giêsu (19, 25). Ở đây, động từ “đứng” dịch sát nghĩa là “đứng thẳng”, diễn tả sự cương quyết và lòng can đảm của Mẹ khi đối đầu với sự đau khổ. Tư thế này đối lại với sự hèn nhát của các môn đệ cũng như thái độ mĩa mai của những kẻ tham phần vào bản án Đức Kitô. Qua tư thế đứng gần, Mẹ đã chia sẻ những tâm tình của Đấng Cứu Thế trong sự phó thác cho ý muốn Chúa Cha.¹² Thêm vào đó, việc Mẹ cộng tác với Chúa còn được xác nhận qua danh xưng “Đàn bà”. Danh xưng này không có gì đặc biệt trong ngôn ngữ thường nhật. Tuy nhiên, với Tin mừng Gioan, danh xưng ấy hàm ẩn một ý nghĩa quan trọng. Hai lần Đức Giêsu gọi Thân mẫu là “Đàn bà”, một lần khi Người bắt đầu sứ vụ (2, 4) và một lần trong lúc hoàn tất sứ vụ (19, 26). Đây là danh từ mà chương 3 sách Sáng thế dùng để chỉ bà Evà. Như vậy, Đức Maria được kết hiệp vào công trình cứu chuộc với tư cách là người Đàn bà, cũng như người Đàn bà đầu tiên đã dự phần trong việc du nhập tội lỗi vào thế gian.¹³

Cũng trong danh xưng này, Đức Kitô còn thực hiện một ý định khác liên quan đến Đức Maria. Như bà Evà là mẹ của chúng sinh, giờ đây Chúa Giêsu muốn Thân mẫu chấp nhận ơn gọi làm mẹ của tất cả những ai được tái sinh nhờ Thánh giá của Người. Đây cũng là nội dung lời di chúc của Chúa dành cho Thân mẫu và người môn đệ yêu dấu: đây là con của bà; đây là mẹ của anh (19, 26- 27). Những lời Đức Kitô ở đây như mang tính mô thức, qua đó Người thiết lập một tương quan mới giữa Thân mẫu và cộng đoàn các môn đệ. Chính vào giây phút của Thánh giá, một gia đình mới của Đức Giêsu đã được quy tụ. Đức Maria trở thành mẹ các môn đệ, và người môn đệ đón nhận Mẹ trong sự chấp thuận cách vô điều kiện những lời của Đức Kitô.¹⁴

¹⁰ Xc. Sđd., 181.

¹¹ Xc. Raymond E. Brown, sđd., 288.

¹² Xc. Gioan Phaolô II, sđd., 183.

¹³ Xc. Gioan Phaolô II, sđd., 186.

¹⁴ Xc. F. Moloney, sđd., 504.

Tóm lại, với biến cố Vượt qua của Đức Kitô, Đức Maria bước vào một sứ mạng mới, sứ mạng làm mẹ các tín hữu. Đây vừa là thiên chức Chúa dành cho Mẹ, đồng thời cũng là ân điển Người ban tặng cho cộng đoàn môn đệ. Và Đức Maria sẽ trung thành thực hiện sứ mạng này trong suốt chiều dài của lịch sử Giáo hội, kể từ khi Đức Giêsu về trời.

4. Đức Maria sau biến cố Thăng Thiên

Sau khi Đức Giêsu về trời, Đức Maria xuất hiện lần cuối cùng trong Kinh thánh nơi sách Cv 1, 14. Thêm vào đó, truyền thống Giáo hội cũng áp dụng cho Mẹ dung mạo người Phụ nữ ở chương 12 sách Khải huyền. Trong cả hai khung cảnh này, chân dung Đức Maria luôn được liên kết với hình ảnh Giáo hội: ở sách Công vụ Tông đồ là Giáo hội vào buổi sơ khai, còn nơi sách Khải huyền là Giáo hội trong niềm hy vọng cánh chung.

a. Đức Maria trong ngày lễ Ngũ tuần

Sách Công vụ Tông đồ thuật lại sự kiện các Tông đồ trở về Giêrusalem và “đồng tâm nhất trí chuyên cần cầu nguyện, cùng với các phụ nữ, và Maria, mẹ của Đức Giêsu và các anh em của Ngài.” (1, 13-14). Chắc hẳn thánh Luca không ghi nhận sự hiện diện của Đức Maria một cách tình cờ, nhất là trong biến cố được coi như là sinh nhật của Giáo hội¹⁵. Vậy đâu là vai trò của Đức Maria? Thiết tưởng chúng ta tìm được câu trả lời dựa vào hai chi tiết liên quan đến Đức Maria: Mẹ được nhắc đến với tư cách là “mẹ của Đức Giêsu”, đồng thời Mẹ đã được Chúa Thánh Thần phủ bóng trong biến cố Truyền tin.

Với tư cách là Thân mẫu Đức Giêsu, Đức Maria hiện diện trong cộng đoàn các môn đệ như một chứng nhân sống động về Đấng Cứu Thế. Hẳn là các môn đệ đã học biết được nhiều điều về Đức Giêsu nhờ vào ký ức của Đức Maria, Đấng luôn ghi nhớ trong lòng từng sự kiện liên quan đến Người Con. Thêm vào đó, Mẹ như đại diện cho Con mình trong vai trò quy tụ và trung gian hòa giải các môn đệ. Điều này chúng ta có thể nghiệm được, xét theo phương diện tâm lý¹⁶. Tuy nhiên, vị thế thực sự của Đức Maria cần được nhận ra trong khung cảnh thần học, nghĩa là dựa trên sự đối chiếu giữa tác động của Chúa Thánh Thần trên Mẹ trong biến cố Truyền tin và với vai trò Ngài thực hiện đối với Giáo hội. Khi đó, chúng ta nhận ra rằng những gì Chúa Thánh Thần thực hiện cho Giáo hội trong ngày lễ Ngũ Tuần, Ngài đã thực hiện nơi Đức Maria trong mầu nhiệm Nhập thể.

Như vậy, nơi Đức Maria, Đấng đã hoàn toàn phó thác cho quyền năng Thiên Chúa để Ngài thực hiện nơi Mẹ điều không thể đối với con người (x. Lc 1, 37), Giáo hội được mời gọi không ngừng cầu xin ơn Chúa Thánh Thần, qua đó lãnh nhận một sự biến đổi sâu đậm, một sức mạnh mới và một nghị lực tông đồ mới, nhằm giúp Giáo hội tăng triển. Hơn ai hết, Đức Maria là người từng kinh nghiệm sự cần thiết của Chúa Thánh Thần cũng như những hoa trái dồi dào của quyền năng

¹⁵ Xc. Luke T. Johnson, *The Acts of the Apostles*, Sacra Pagina, vol. 5 (Collegeville, Minnesota: The Liturgical Press, 1992), 34.

¹⁶ Xc. Phan Tấn Thành, sdd., 76.

Thiên Chúa. Bởi đó, với tâm tình từ mẫu, chắc hẳn Đức Maria đã tha thiết cầu xin Chúa Thánh Thần ngự xuống trên cộng đoàn các môn đệ. Thêm vào đó, Mẹ cũng cầu xin hồng ân Thánh Linh cho chính bản thân Mẹ¹⁷. Trong ngày Truyền Tin, Chúa Thánh Thần đã xuống trên Mẹ để Mẹ trở thành Mẹ Thiên Chúa. Trên núi sọ, Mẹ được lãnh nhận sứ mạng làm mẹ các môn đệ Đức Giêsu. Vì thế, Mẹ cũng khát khao được hồng ân Thánh Linh để chu toàn chức làm mẹ tinh thần này.

b. Đức Maria và hình ảnh Người Phụ nữ trong chương 12 sách Khải huyền

Khi tìm hiểu bối cảnh sáng tác của sách Khải huyền, các nhà chú giải Kinh thánh ngày nay đa phần đồng ý với nhau rằng Người Phụ nữ trong chương 12 sách Khải huyền ám chỉ về Giáo hội hơn là Đức Maria. Tuy nhiên, việc liên kết Đức Maria với dung mạo ấy không phải là không có cơ sở, nhất là khi chúng ta đọc bản văn này trong toàn bộ Kinh thánh, chứ không như một đơn vị độc lập.¹⁸ Khi đó, chúng nhận ra những nét tương đồng giữa Kh 12 với Ga 19, 25- 27: cả hai đều nói về người đàn bà đang trong cảnh đau đớn và có những người con khác ngoài người con do bà sinh ra. Ngoài ra, nếu đọc kỹ hơn nữa trình thuật Thương khó trong Tin mừng Gioan, chúng ta còn nhận ra một nét tương đồng khác giữa hai bản văn: cả hai người đàn bà đều được liên kết trong ánh vinh quang. Người nữ trong Kh 12 được miêu tả như một nữ vương đất trời, với “mình khoác mặt trời, chân đạp mặt trăng, và đầu đội triều thiên mười hai ngôi sao”.¹⁹ Thế còn Đức Maria, Người Nữ trong tin mừng Gioan, đứng bên thập giá Đức Kitô, nơi mà vinh quang Thiên Chúa được tỏ lộ.

Như vậy, dù tác giả sách Khải huyền không chủ ý nhắc đến Đức Maria, nhưng chân dung của Mẹ được phác họa nơi bản văn là điều có thể chấp nhận. Hơn nữa, việc chấp nhận này gợi lên nội dung thần học quan trọng về bản thân Đức Maria cũng như tương quan giữa Mẹ và Giáo hội. Sau này, truyền thống Giáo hội sẽ sử dụng bản văn như một trong những nền tảng Kinh thánh cho tín điều Mông Triệu. Thần học hiện đại, đặc biệt từ công đồng Vaticanô II, nhấn mạnh chiều kích Maria trong Giáo hội và nhận ra nơi Mẹ “hình ảnh và khởi đầu của Giáo hội phải được hoàn thành ở đời sau”.²⁰

Kết Luận

Trên đây chúng ta đã khảo sát một số bản văn Tân ước liên quan đến Đức Maria, từ đó nhận ra những đường nét chính yếu trong chân dung thần học về Đức Trinh Nữ. Mẹ được giới thiệu là một thôn nữ bình dị được Thiên Chúa chúc phúc. Nhờ lòng tin và quyền năng Thiên Chúa, Mẹ trở thành Thân Mẫu Đấng Mêsia. Khi Đấng Mêsia bắt đầu thi hành sứ vụ cứu thế, Mẹ nổi bật như mẫu gương người môn đệ của Con. Vào lúc Đấng Mêsia hoàn tất ơn cứu độ, Mẹ thông phần vào hiến lễ

¹⁷ Xc. Gioan Phaolô II, sđd., 201.

¹⁸ Xc. Raymond E. Brown, sđd., 292.

¹⁹ Xc. Wilfrid J. Harrington, *Revelation*, Sacra Pagina, vol. 16 (Collegeville, Minnesota: The Liturgical Press, 1993), 128.

²⁰ Vaticanô II, *Lumen Gentium*, số 68, Bản dịch của HĐGM Việt Nam (Hà Nội: Tôn Giáo, 2012).

ấy và trở thành mẹ của tất cả những ai được cứu độ. Đến khi Giáo hội được khai sinh, Mẹ tiếp tục hiện diện trong Giáo hội bằng sự quan tâm từ mẫu và trở thành mẫu gương cho Giáo hội. Như vậy, dường như có một sự tiến triển trong việc phác họa chân dung Đức Maria trong Tân ước. Nhất là qua các bản văn, chúng ta thấy rằng chân dung thần học về Đức Trinh Nữ luôn được nhìn trong tương quan với Đức Kitô, Đấng vừa là Con yêu dấu, vừa là Thầy, vừa là Chúa của Mẹ. Thêm vào đó, chân dung ấy cũng gắn liền với Giáo hội, cộng đoàn mà Mẹ cũng là một thành viên, một mẫu gương, và một từ mẫu. Như vậy, khi trở lại với Kinh thánh, chúng ta không chỉ nhận ra những thiên chức trọng đại của Thiên Chúa Thánh Mẫu, nhưng còn khám phá dung mạo của một người tín hữu bình dị nơi Trinh Nữ Nazareth. Như vậy, chân dung thần học về Đức Maria không chỉ là đề tài cho những khảo cứu tín lý, song còn gợi hứng cho Giáo hội nói chung và từng Kitô hữu nói riêng trong việc chu toàn ơn gọi làm môn đệ Đức Kitô. Đó cũng là nội dung của châm ngôn cổ thời²¹: “*Maria, vel Ecclesia, vel anima*”- những gì Kinh thánh nói về Đức Maria thì được áp dụng một cách phổ quát cho Giáo hội, và tất cả những gì nói một cách phổ quát về Giáo hội thì hiểu đặc thù về mỗi tín hữu.

² Xc. Raniero Cantalamessa, *Đức Maria mẫu gương cho Giáo hội*, đg. Nhóm linh mục Dalat. Truy cập ngày 21/11/2017, <http://catechesis.net/index.php/than-hoc/tin-ly/mau-nhiem-duc-maria/3242>.